

Československý helsinský výbor

Československý helsinský výbor byl založen v listopadu roku 1988 z podnětu Mezinárodní helsinské federace. V jeho čele stál prof. dr. Jiří Hájek. Ve své činnosti navázal na práci Charty 77.

Prohlášení Československého helsinského výboru, signované místopředsedou výboru Ladislavem Lisem, reagovalo na podnět Výboru československé veřejnosti pro lidská práva a humanitární spolupráci o úpravě zákonů k problematice občanských svobod.

odbor 26

8248/89-26

V Praze dne 17. dubna 1989

a.a. S-5

Vážený soudruh

v příloze zasíláme k informaci fotokopii "Prohlášení Československého helsinského výboru", které obdržel předseda vlády ČSSR s. L. Adamec, v němž pisatelé reagují na zprávu vedoucího tiskového odboru ÚPV ČSSR k podnětu Výboru čs. veřejnosti pro lidská práva a humanitární spolupráci ohledně problematiky zákoněné úpravy sdružovací svobody, shromažďovací svobody a svobody pouličních průvodů a manifestací.

1 příloha

Se soudružským pozdravem

J. Lis
pověřena vedením odboru

Vážený soudruh

JUDr. Věroslav S t o j a n
ředitel legislativního odboru

z d e

953

Prohlášení Československého helsinského výboru 1989, duben 10., Praha NA, ÚPV ČSSR/ČSFR, registratura, sign. 953/1/1, 1989, nezpracováno

958

113. IV. 1989
8248

Prohlášení Československého helsinského výboru

8/1144

V čs. denním tisku prošla dne 29.3.1989 zpráva o dopisu Výboru čs. veřejnosti pro lidská práva a humanitní spolupráci předsedovi vlády ČSSR L. Adamcovi, v níž se uvádí, že k "nejaktuálnějším otázkám ochrany lidských práv v Československu patří problematika zákonné úpravy sdružovací svobody, shromažďovací svobody a svobody pouličních průvodů a manifestací". Dosavadní právní úprava se považuje za nevyhovující a navrhuje se "připravit a vydat zákon, upravující výkon těchto svobod tak, aby se dále zvýšil charakter ČSSR jako socialistického právního státu, přesněji se vymezily hranice mezi právy a povinnostmi občanů a posílily se jejich právní jistoty".

Podle vedoucího tiskového odboru Úřadu předsednictva vlády M. Pavla je tento námět Výboru čs. veřejnosti pro lidská práva a humanitní spolupráci "cenným podnětem v rámci přípravy nové Ústavy ČSSR, která bude tvořit právní základ úpravy občanských práv ... a vláda ČSSR nepochybně k tomuto podnětu ... ve své legislativní činnosti přihlédne."

Československý helsinský výbor považuje za pozitivní vše, co může přispět k rozšíření práv a svobod našich občanů a k zvýšení jejich právní ochrany. Teprve pak, až budou československé zákony uvedeny v soulad s ustanoveními mezinárodních paktů o lidských právech, které od ratifikace ústavními orgány naší republiky jsou součástí čs. právního řádu, bude možno s klidným svědomím hovořit o charakteru ČSSR jako právního státu. Proto Čs. helsinský výbor vítá uvedený námět Výboru čs. veřejnosti pro lidská práva a humanitní spolupráci na novou legislativní úpravu práva shromažďovacího a spolčovacího.

Sama tato iniciativa není nijak nová. Československá vláda se usnesla již v roce 1963 novelizovat platnou právní úpravu těchto vztahů a změnu doporučil i ústavní právní výbor Národního shromáždění v lednu 1967. Od té doby byl tento požadavek součástí řady programových prohlášení čs. vlád a přesto dosud nebyl realizován.

Podstatným není tedy příslib, ale obsah právní úpravy, doba její realizace a způsob přípravy tak, aby odpovídal závazkům čs. státu v přijatých Paktech o občanských a politických právech a hospodářských, sociálních a kulturních právech, v dokumentech KBSE včetně Závěrečného dokumentu Vídeňské schůzky z ledna 1989.

V tom směru ostatně předložila i občanská iniciativa Charta 77 ústavním orgánům republiky již řadu konkrétních návrhů počínaje jejím dokumentem č. 1/1978 z 8.2. 1978. Nedávno v souvislosti s přijetím tzv. zákonných opatření Federálním shromážděním i další občanské iniciativy, Československý helsinský výbor, Hnutí za občanskou svobodu, Demokratická iniciativa a Nezávislé mírové sdružení.

Teprve důsledné promítnutí těchto dokumentů do tohoto i dalších zákonů týkajících se občanských práv a svobod, jejich skutečné zachování státními orgány by mohlo být krokem k vytváření právního státu v Československu. Zatím vzbuzuje toto prohlášení v současném kontextu spíše obavy, že má jít jen o vytváření klamných nadějí a fikcí, ať již z důvodů vnitropolitických nebo mezinárodněpolitických.

Probíhající politické procesy před čs. soudy s těmi občany, kteří loni a letos využili svého ústavního práva petičního, práva shromažďovacího, práva spolčovacího, práva na pokojné pouliční průvody a manifestace, jakož i represivní policejní zásahy vůči nim, nepramenily a nepramení jen z nedokonalé právní úpravy, ale především z poměrů politické moci k občanským právům a svobodám. Rovněž nová zákonná opatření přijatá předsednictvy Federálního shromáždění ČSSR a České národní rady v únoru 1989 omezující shromažďovací svobodu ve jménu veřejného pořádku navazují tak na tzv. přechodná opatření z let 1968 a 1969 omezující občanská práva včetně shromažďování a spolčování potřebami "normalizace" /zákonů 126/68 Sb., 127/68 Sb. a zejména zákonné opatření předsednictva FS ČSSR č. 99/69 Sb./ jsou skutky, nikoliv jen slova, jimiž se prokazuje trend zamýšleného vývoje v této oblasti. Proto považujeme za potřebné zrušení těch represivních norem, které jsou v rozporu se závazky, jež Československo je povinno respektovat.

Požadujeme proto, aby nová zákonná opatření byla přijata bezodkladně. Do doby, než Československo odstraní "zákonodárné a správní překážky, jež jsou neslučitelné s ustanoveními dokumentů KBSE"/ článek 26 principů Vídeňského dokumentu/ by mělo být zvláštním zákonem stanoveno, že československé zákonné normy mají platnost jen potud, pokud jsou v souladu s mezinárodními pakty a dokumenty KBSE podle nichž mají být vykládány. Bylo by prospěš-

mé, kdyby Výbor čs. veřejnosti pro lidská práva a humanitní spolupráci v rámci své iniciativy se zasadil o to, aby navrhované zákony byly před jejich schválením předloženy k posouzení a vyjádření československé veřejnosti.

Československý helsinský výbor

dr. Jiří Hájek
předseda

v zastoupení
Ladislav Lis
místopředseda

Ladislav Lis

V Praze dne 10. 4. 1989

Předseda vlády ČSSR
Ladislav Adamec

Na vědomí: Předsednictvo Federálního shromáždění

Výbor čs. veřejnosti pro lidská práva a humanitární spolupráci.